

PROGRAMY PRE MLÁDEŽ NA ROKY 2014 – 2021

SPRIEVODCA PRE ŽIADATEĽOV

Číslo: 2021/9980:1-A2200

Tento **Spríevodca pre žiadateľov** je v súlade s výzvou č. **HLAS/D/2021** na predkladanie žiadostí o dotáciu v rámci programu **HLAS mladých** ako jej neoddeliteľná príloha.

VŠEOBECNÉ INFORMÁCIE

Mladá generácia obyvateľov Slovenskej republiky do 30 rokov veku predstavuje podstatnú časť obyvateľstva SR (34,4 %)¹. Táto skupina má špecifické potreby, ktoré je potrebné brať do úvahy v procese prípravy na jej aktívne občianstvo a pracovný život. PROGRAMY PRE MLÁDEŽ na roky 2014 – 2021 vznikli na základe potreby štruktúrovanej a systematickej podpory takých aktivít mládeže, ktoré prispievajú k získavaniu kompetencií potrebných pre plnohodnotný spoločenský a pracovný život.

VÝCHODISKÁ

Vyhlasovateľom PROGRAMOV PRE MLÁDEŽ (ďalej len „programy“) je Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej „ministerstvo“ alebo „MŠVVaŠ SR“). Zabezpečujú sa na základe Príkazu ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky č. 66/2020, ktorým sa mení a dopĺňa príkaz ministra č. 54/2013 na poskytovanie dotácií zo štátneho rozpočtu v oblasti práce s mládežou, a to prostredníctvom príslušnej sekcie, ktorou je Sekcia stredných škôl a celoživotného vzdelávania. Implementačným orgánom programov je IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže.

Programy vychádzajú zo Zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení Zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o podpore práce s mládežou“). Programy sú nástrojom ministerstva na plnenie cieľov aktuálnych a pripravovaných strategických dokumentov pre oblasť mládežníckej politiky na národnej a európskej úrovni, ktoré zdôrazňujú potrebu väčšej investície do tých oblastí života mladých ľudí, ktoré sa ich týkajú.

ZÁKLADNÉ PRINCÍPY

Práca s mládežou je dôležitý nástroj na výchovu mladej generácie

Práca s mládežou je cieľavedomá činnosť, ktorá reaguje na potreby mladých ľudí a vedie k pozitívnemu rozvoju ich osobnosti. Je založená na princípe dobrovoľnej účasti mládeže, partnerského prístupu a vzájomného rešpektu. Jej úlohou je prispievať k zrelosti, nachádzaniu životného smerovania a sebapoznania jednotlivca aj skupiny. Realizujú ju pracovníci odborne pripravovaní na túto činnosť.

Neformálne vzdelávanie v práci s mládežou je cenný doplnok pôsobenia školy a rodiny

¹ Štatistický úrad SR, 2020

Neformálne vzdelávanie je vzdelávanie, ktoré prebieha mimo formálne vzdelávacie osnovy. Uskutočňuje sa na dobrovoľnom základe, má participatívny prístup zameraný na učiaceho sa a je úzko prepojené s jeho potrebami, cieľmi a záujmami. Neformálne vzdelávanie je cielené, štruktúrované a vedené tak, aby rozvíjalo osobnostné, sociálne a profesionálne zručnosti.

Mladí ľudia potrebujú silnejšie postavenie v spoločnosti

Aktivity a činnosti podporené v rámci programov majú uľahčovať mladým ľuďom ich začlenenie sa do spoločnosti, podporovať ich aktívne občianstvo a prispievať k ich zamestnateľnosti. Cieľom je podporovať mladých ľudí, aby boli aktívnymi občanmi, a to prostredníctvom zvýšenia ich účasti na občianskom živote a na činnostiach v komunite, zvýšenia ich participácie v systéme zastupiteľskej demokracie a podporovaním rôznych foriem vzdelávania, ktoré sa zaoberá problematikou participácie.

Tolerancia a vzájomný rešpekt je základom spolunažívania

Programy rešpektujú právo každého mladého človeka na starostlivosť zo strany štátu a na rovnaké zaobchádzanie. Sú založené na dodržiavaní a ochrane ľudských práv, vytváraní multikultúrnej spoločnosti a boji proti diskriminácii. Podporujú také aktivity a činnosti, ktoré rešpektujú kultúrnu rozmanitosť, rozvíjajú interkultúrne učenie prostredníctvom spoločných aktivít mladých ľudí z rôzneho kultúrneho, etnického alebo náboženského prostredia.

SLOVNÍK POJMOV

Fokusová skupina je moderované stretnutie zámerne vybraných ľudí, ktorí sa zúčastňujú plánovanej diskusie. Jej cieľom je preskúmať postoje a názory verejnosti.

Mládežnícka politika je taká politika štátu, vyššieho územného celku, mesta alebo obce, ktorá sa zameriava na mládež a prijíma opatrenia týkajúce sa rôznych oblastí života mládeže.

Okrúhly stôl je moderované stretnutie zainteresovaných strán, ktoré sa zúčastňujú plánovanej odbornej a/alebo tematickej diskusie.

Participácia je aktívne zapojenie mladých ľudí a organizácií pôsobiacich v oblasti práce s mládežou do dialógu, plánovania a spolurozhodovania o veciach, ktoré sa týkajú života mladých ľudí na národnej, regionálnej a miestnej úrovni.

Reprezentácia mládeže je zastupovanie mládeže s cieľom hájiť záujmy mladých ľudí a presadzovať opatrenia, ktoré pozitívne ovplyvnia ich život, či už prostredníctvom organizácií pracujúcich s mládežou, alebo ako aktívny jednotlivec.

Znevýhodnená mládež - zdravotne znevýhodnená mládež², mládež zo sociálne znevýhodneného prostredia³, mládež z najmenej rozvinutých okresov a mládež znevýhodnená iným spôsobom.

Zastupiteľská demokracia je druh demokracie, kde si občania volia svojich zástupcov, ktorí potom v ich mene a záujme rozhodujú. Na Slovensku sa využíva na národnej, regionálnej i miestnej úrovni riadenia a spravovania štátu.

² Mládež so zdravotným postihnutím, chorá alebo zdravotne oslabená, s vývinovými poruchami alebo s poruchou správania

³ Mládež žijúca v prostredí, ktoré vzhľadom na sociálne, rodinné, ekonomické a kultúrne podmienky nedostatočne podnecuje rozvoj mentálnych, vôľových, emocionálnych vlastností, nepodporuje socializáciu a neposkytuje dostatok primeraných podnetov pre rozvoj osobnosti

PROGRAM HLAS MLADÝCH

Program **Hlas mladých** podporí činnosť štruktúr zastupujúcich záujmy mládeže:

- A. na úrovni samosprávnych krajov,
- B. na celoštátnej úrovni.

OPRÁVNENÉ AKTIVITY

Aktivity skupiny A naplňajúce najmä vybrané európske ciele v oblasti mládeže⁴:

Cieľ č. 1: SPÁJANIE EÚ S MLÁDEŽOU

Celkový zámer: Podporiť zmysel spolupatričnosti mládeže k európskemu projektu a vybudovať medzi EÚ a mladými ľuďmi most, aby opäť získali dôveru a zvýšila sa ich účasť.

Vybrané ciele:

- Zaručiť zmysluplné zapojenie mládeže a dialóg vo všetkých fázach rozhodovania v EÚ prostredníctvom zlepšenia existujúcich participatívnych mechanizmov a vytváraním nových.
- Zabezpečiť rovnaký prístup ku kvalitným a nestranným informáciám vo forme prispôbenej mládeži o tom, ako EÚ funguje, ako sa do nej zapojiť a aké možnosti ponúka.
- Zaviesť a zintenzívniť vzdelávanie o Európe a o EÚ v zariadeniach poskytujúcich formálne aj neformálne vzdelávanie.
- Vybudovať dôveru mladých ľudí v projekt EÚ tým, že sa bude riešiť demokratický deficit, nedostatok transparentnosti a viditeľnosti.

Cieľ č. 8: KVALITNÉ VZDELÁVANIE

Celkový zámer: Integrovať a zdokonaľovať rôzne formy vzdelávania, ktoré mladých ľudí pripraví na výzvy neustále sa meniaceho života v 21. storočí.

Vybrané ciele:

- Začleniť do formálneho aj neformálneho vzdelávania metódy, ktoré umožnia študentom rozvíjať si osobné zručnosti vrátane kritického a analytického myslenia, tvorivosti a učenia sa.
- Zabezpečiť, aby mali mladí ľudia prístup ku vzdelávaniu v oblasti občianstva, aby tak získali solídne vedomosti o politických systémoch, demokracii a ľudských právach, ktoré získajú aj prostredníctvom skúseností v komunitách, s cieľom podporovať aktívnu účasť občanov.

Cieľ č. 9: PRIESTOR A ÚČASŤ PRE VŠETKÝCH

Celkový zámer: Posilniť demokratickú účasť a autonómiu mladých ľudí a zabezpečiť priestory určené mládeži vo všetkých oblastiach spoločnosti.

Vybrané ciele:

- Zabezpečiť, aby mohli mladí ľudia primerane ovplyvňovať všetky oblasti spoločnosti a všetky časti rozhodovacích procesov, od stanovovania programov až po vykonávanie, monitorovanie a hodnotenie prostredníctvom dostupných mechanizmov a štruktúr prispôbienených mládeži a zároveň zabezpečiť, aby politiky reagovali na potreby mladých ľudí.
- Poskytnúť relevantné a komplexné informácie prispôbené mládeži, ktoré budú tiež vytvárané mladými ľuďmi a v spolupráci s nimi, aby sa zabezpečila účasť mládeže.

⁴ Pozri [Stratégia Európskej únie pre mládež na roky 2019-2027](#)

Aktivity skupiny B naplňajúce ciele programu HLAS mladých:

a) zohľadniť potreby a záujmy mladých ľudí v rôznych regionálnych a národných politikách;

Medzi oprávnené aktivity môžu patriť napr.:

- spolupodieľať sa na iniciovaní tvorby a samotnej tvorbe strategických dokumentov v oblasti práce s mládežou na miestnej, regionálnej alebo národnej úrovni na základe analýz aktuálneho stavu a odporúčaní pre ďalší rozvoj.

b) zvýšiť úroveň participácie mladých ľudí a povedomia o aktívnom občianstve;

Medzi oprávnené aktivity môžu patriť napr.:

- propagácia možností aktívnej participácie mladých ľudí na miestnej, regionálnej a národnej úrovni,
- zrealizovanie informačno-propagačných aktivít: informačné semináre, besedy, realizácia tvorba komunikačných a propagačných nástrojov, kampane.

c) posilniť reprezentáciu mládeže v rôznych štruktúrach na úrovni samosprávnych krajov a na celoštátnej úrovni;

Medzi oprávnené aktivity môžu patriť napr.:

- využitím metódy štruktúrovaného dialógu vytvoriť priestor smerujúci k rešpektujúcej komunikácii medzi mladými ľuďmi a dôležitými dospelými na miestnej, regionálnej alebo národnej úrovni so zameraním na aktuálne témy týkajúce sa mladých ľudí,
- zrealizované aktivity: informačné semináre, besedy, realizácia a tvorba komunikačných a propagačných nástrojov, kampane a pod.

d) posilniť dostupnosť činnosti zastupiteľských štruktúr mládeže pre všetkých mladých ľudí;

Medzi oprávnené aktivity môžu patriť napr.:

- na regionálnej úrovni:
 - podpora existujúcich žiackych školských rád, obecných rád mládeže a mládežníckych parlamentov a ich vzájomnej spolupráce,
 - podpora vzniku nových žiackych školských rád, obecných rád mládeže a mládežníckych parlamentov,
 - zrealizované aktivity zamerané na strategické plánovanie a tvorbu akčných plánov žiackych školských rád, obecných rád mládeže a mládežníckych parlamentov: workshopy, semináre, vzdelávacie podujatia, sieťovacie stretnutia,
 - vytvorenie a zverejnenie databázy fungujúcich mládežníckych parlamentov v kraji,
 - rozširovanie členskej základne o mládežnícke organizácie v rámci okresov samosprávneho kraja.
- na celoslovenskej úrovni:
 - zvýšenie odbornej, logistickej a organizačnej podpory nefungujúcim členským organizáciám a podpora ich vzájomnej spolupráce a vymieňania skúseností,
 - zrealizované aktivity zamerané na zvyšovanie kompetencií zástupcov členských organizácií, strategické plánovanie, tvorbu akčných plánov, fundraising a pod. (workshopy, semináre, vzdelávacie podujatia, sieťovacie stretnutia).

e) zabezpečiť pravidelný zber podnetov a potrieb mládeže pre tvorbu regionálnej, národnej a Európskej mládežníckej politiky;

Medzi oprávnené aktivity môžu patriť napr.:

- spolupráca pri tvorbe analýzy o aktuálnych trendoch v živote mladých ľudí,
- zrealizovanie aktivít zameraných na zisťovanie potrieb mládeže a ich analýza (dotazníky, prieskumy, online dotazníky, workshopy, besedy, konzultácie, kampane).

f) vytvárať partnerstvá medzi kľúčovými hráčmi mládežníckej politiky, štruktúrami zastupujúcimi mládežnícku organizáciu a mladých ľudí;

Medzi oprávnené aktivity môžu patriť napr.:

- vytváranie dlhodobých udržateľných partnerstiev zameraných na skvalitnenie života mladých ľudí v regióne s definovanými oblasťami spolupráce, cieľmi, zodpovednosťou partnerov, časovým plánom spoločných aktivít,
- realizácia aktivít zameraných na skvalitnenie spolupráce alebo získanie nových partnerov medzisektorovo - samosprávy, business sektor, školy a pod.: fokusové skupiny, okrúhle stoly, info semináre, pracovné stretnutia.

g) zvyšovať kvalitu mládežníckej politiky na úrovni samosprávnych krajov a na celoštátnej úrovni;

Medzi oprávnené aktivity môžu patriť napr.:

- podpora členských organizácií za účelom zvyšovania kvality ich činnosti a vytvárania podmienok pre ich systematickú prácu.

h) posilniť postavenie mládežníckych organizácií, žiackych školských rád, parlamentov mládeže a i. v politike samosprávnych krajov a ich štruktúrach a v mládežníckej politike na národnej úrovni;

Medzi oprávnené aktivity môžu patriť napr.:

- šírenie informácií o nových osvedčených trendoch v práci s mládežou smerom ku kľúčovým aktérom v oblasti práce s mládežou, zamestnávateľom, poskytovateľom formálneho vzdelávania a politickým autoritám,
- zrealizované propagačné aktivity: informačné semináre, besedy, realizácia tvorba komunikačných a propagačných nástrojov, kampane.

i) identifikovať a vzdelávať mladých vedúcich a iných aktivistov na úrovni samosprávnych krajov a na celoštátnej úrovni;

Medzi oprávnené aktivity môžu patriť napr.:

- posilnenie kompetencií mladých ľudí v oblasti zastupovania a prezentácie ich názorov a potrieb, ako aj ich schopnosti argumentovať a zabezpečovať advokáciu v prospech mládeže,
- realizácia aktivít zameraných na zvyšovanie odborných kompetencií mladých vedúcich a mládežníckych vedúcich: vzdelávania, semináre, workshopy na témy líder, líderstvo, efektívna komunikácia, advokácia potrieb mládeže, diskusie a pod.

j) zvyšovať kvalitu svojej činnosti v oblasti rozvoja zastupiteľskej demokracie a reprezentácie mládeže na regionálnej alebo celoštátnej úrovni v zmysle vyššieho štandardu⁵.

⁵ Pozri Sprievodcu pre žiadateľov o registráciu na roky 2018 - 2020 v programe HLAS MLADÝCH, ktorý je prílohou k Výzve na predkladanie žiadostí o registráciu oprávnených žiadateľov v rámci programu HLAS MLADÝCH (číslo výzvy HLAS/R/2018).